

บทคัดย่อ

งานวิจัยแนวทางการฟื้นฟูการทำนาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านท่าช้างและบ้านทะเลน้อย ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อให้ทราบถึงพัฒนาการทางการเกษตรและรูปแบบการทำนาของชุมชน เพื่อศึกษาผลกระทบของการทำนาแบบใหม่ ต่อความมั่นคงทางด้านอาหารในระดับครัวเรือน และระดับชุมชน เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการทำนา เพื่อหาแนวทางการฟื้นฟูการทำนา โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในการศึกษาวิจัยพบว่า การทำนาในปัจจุบัน ชุมชนเริ่มมีความสนใจในการลดต้นทุนและหันมาใช้ภูมิปัญญาในอดีตมากขึ้น เนื่องจากได้รับรู้ถึงปัญหาในปัจจุบัน และได้รับรู้แนวทางในการแก้ปัญหาในการทำนา ซึ่งการทำนาที่ผ่านมา มีการพึ่งพิงปัจจัยการผลิตจากภายนอก ทำให้มีต้นทุนสูง เนื่องจากทำเพื่อตอบสนองต่อตลาด โดยไม่คำนึงถึงการช่วยเหลือกันในชุมชนและเอื้อเพื่อต่อสิ่งแวดล้อม

การทำกิจกรรมในการเก็บข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลต่อชุมชน และเอื้อเพื่อต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้ชุมชนมีความตื่นตัว และเห็นความสำคัญให้การสนับสนุนด้วยดี และข้อมูลบางส่วนชุมชนก็ได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับชุมชนบ้างแล้ว

สถานการณ์การทำนา แนวโน้มในการนำภูมิปัญญามาใช้ จะต้องมีความเพิ่มขึ้น เนื่องจากทางภาครัฐให้การสนับสนุนการทำนาอินทรีย์ ซึ่งเป็นทางออกได้อีกวิธีหนึ่ง

บทเรียนจากการทำงานวิจัยที่ผ่านมาคือ การประสานงานและประสานความร่วมมือกับชุมชน ต้องมีจุดยืน และหนักแน่น และยืนยันความคิดของตนเอง ไม่มีแนวคิดแบบสำเร็จรูป เพราะที่ผ่านมาแนวคิดแบบสำเร็จรูปมักคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้ในด้านเศรษฐกิจมากกว่ามองในแง่อื่น ส่วนชุมชนมักมองในด้านวัฒนธรรม การดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติเป็นหลักจะทำให้เกิดความสมดุล

สิ่งที่นักวิจัยได้รับจากการศึกษา คือ ทีมวิจัยรู้จักการใช้กระบวนการทำงานมาประยุกต์ให้มีความเหมาะสม เข้าใจหลักการการทำวิจัย และความสำคัญของการทำวิจัย ได้สร้างองค์ความรู้ให้กับทีมวิจัยได้มาก และสามารถใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนได้จริง